

VOORZORGSPRINCIPE BELEMMERT
ONTWIKKELING BESTRIJDINGSMIDDELEN

'CRITERIA ZIJN VAAG EN ONWERKBAAR'

Op basis van een wetenschappelijk rapport en een richtlijn, beide van de EFSA, heeft de Europese Commissie drie neonicotenoïden in de ban gedaan voor aan aantal gewassen. Maar zowel het rapport als de richtlijn liggen onder vuur. "Bij de beoordeling van risico's wordt alleen gekeken naar het gevaar en niet naar het feitelijke risico." Bayer onderneemt juridische actie.

Tekst: Joost van Kasteren

Onder druk van de publieke opinie heeft de Europese Commissie in het voorjaar van 2013 de drie belangrijkste neonicotenoïden in de ban gedaan voor aan aantal gewassen.

Deze groep bestrijdingsmiddelen, al sinds begin jaren 90 in gebruik, zou verantwoordelijk zijn voor toegenomen bijensterfte. Neonicotenoïden, kortweg 'neonics', worden vaak toegepast als zaadcoating. Als de plant bloeit, kunnen spoorpjes van het middel via het stuifmeel terechtkomen op bijen. En dat zou leiden tot verminderde weerstand van bijenvolken en uiteindelijk tot massale bijensterfte.

"Het valt niet te ontkennen dat neonics uiterst giftig zijn voor bijen; het zijn tenslotte insecticiden. De blootstelling van bijen via stuifmeel is echter zo laag dat dat geen verklaring kan zijn voor de bijensterfte." Dit stelde Juergen Keppler, ecotoxicoloog bij Bayer, tijdens een persgesprek met Nederlandse en Belgische journalisten in het Bayer Bee Care Centre in Monheim am Rhein. Zijn uitspraak wordt bevestigd door een aantal veldproeven in Frankrijk en in Canada die in een recent nummer van het wetenschappelijke tijdschrift *Nature* worden beschreven. Daaruit blijkt dat onder praktijkomstandigheden geen extra bijensterfte optreedt door behandeling van zaden van koolzaad en mais met deze middelen.

Kritiek

Aan de basis van het Europese verbod ligt een wetenschappelijk rapport van de European Food Safety Authority (EFSA), waarin met de nodige omzichtigheid van een mogelijk verband werd gesproken. Later volgde nog een richtlijn van diezelfde EFSA voor het beoordelen van de risico's van bestrijdingsmiddelen voor bijen. Zowel het wetenschappelijk rapport als de richtlijn liggen onder vuur. "De criteria in de richtlijn zijn vaag en onwerkbaar", stelt Keppler. "Om het effect op bijen daadwerkelijk

te kunnen meten, zouden we een veldtest moeten doen in een veld ter grootte van 450 vierkante kilometer. Dat is onmogelijk."

Niet alleen de industrie is kritisch over de richtlijn, ook sommige onderzoekers. In *Nature* pleit Jens Pistorius, van het Duitse Julius Kühn-Instituut en zelf imker, voor een meer genuanceerde beoordeling, waarbij niet alleen gekeken wordt naar de giftigheid maar ook naar de wijze van blootstelling.

Voordelen

"Het grote probleem is dat bij de beoordeling van risico's alleen wordt gekeken naar het gevaar en niet naar het feitelijke risico", aldus Klaus Kunz, *global regulatory manager insecticides* van Bayer Crop Science. "Laat staan dat de voordelen ervan, zoals de veel lagere milieubelasting van deze middelen, worden meegewogen." Het bekende verhaal van de tijger: een gevaarlijk dier, maar zolang hij in een kooi zit, kunnen we rustig met onze kinderen naar de dierentuin. "Als de criteria voor het beoordelen van risico's van bestrijdingsmiddelen voor bijen strikt worden toegepast, houdt de Europese Unie geen insecticiden meer over", vreest Kunz. "Als je het voorzorgsprincipe op deze manier toepast, zie je alleen de gevaren en niet de voordelen van deze middelen."

Bayer laat het er niet bij zitten. "We ondernemen juridische actie tegen het verbod van de Europese Commissie, omdat de gevolgen verstrekkend zijn", aldus Kunz. "De suggestie wordt gewekt dat het een tijdelijke maatregel is die straks eventueel weer kan worden ingetrokken. Dat is niet waar. In de meeste lidstaten is de registratie ingetrokken. Zelfs al wordt de maatregel ingetrokken, kost het jaren om de middelen weer te registreren. Als dat al lukt, want zoals gezegd, de criteria voor toelating zijn vaag en onwerkbaar." ■